

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po prazničnih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znača:

Obi izdanji na leto . . . gld. 21— Za samo večerno izdanje . . . 12— Za pol leta četrti leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na načrte brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč. Čeprav deljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon štv. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcijskega lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcijskega lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Gradec 24. Po končanem shodu socijalno-demokratičnih žen, ki so danes zvečer protestirale proti povišanju davka na sladkor, so se vrstile demonstracije v notranjem mestu. Redarstvo je razgnalo udeležence ter zaprlo nekoliko oseb.

Dunaj 24. Vladni zastopnik je razpustil zbor socijalnih demokratov proti povišanju davka na sladkor, in sicer zaradi napadov poslancev Verkanfa na vladu. Občinstvo se je razpustilo glasno protivilo. Redarji so izpraznili dvorano. Množica se je potem hotela podati proti mestni hiši; vendar jo je policija razskropila. Nekoliko demonstrantov so zaprljali.

Katanja 24. V Paternò del Passo se je občutil danes lahek valovit potres.

Petrograd 24. Ob 6. uri popoludne so pripeljali truplo carjeviča Jurija. Car in veliki knezi so vzdignili rakev iz voza. Nepregledna množica je spremljala mrtveca v katedralko sv. Petra in Pavla. V spremstvu je bil car, carica Marija, veliki knezi, velike kneginje in tuji potentati. Ulice so bile natlačene naroda.

Belligrad 24. General Sava Grujić, bivši srbski poslanik v Petrogradu, je dospel semkaj. Policija ga ne nadleguje. Občinskega zdravnika Vlado Gjorgjevića je preiskovalni sodnik spoznal nekrivim ter ga izpustil iz pripora.

Rim 24. Oficijoza «Agenzia italiana» potrjuje, da se je italijanska vlada pridružila ostalim vladam v svrhu skupnih diplomatičnih korakov v Belegradu. Vlasti opozorijo kralja Aleksandra na nevarnost, v katero bi se spravilo Obrenović, ako bi se tiralo stvari o napadu na razkralja Milana do skrajnosti.

Rennes 24. Glasom uradnih vesti se začne razprava pred vojnim sodiščem dne 7. avgusta.

PODLESTEK.

Ivan in Ljuba.

Spisal Nekdo.

Ljubi se je smilil v sreči. Rada je imela svojega očeta, da si njuno razmerje ni bilo dokaj intimno. In ko ga je videla, da joka, se je milo in britko storilo tudi njej; kmalu bi bila tudi ona zaplakala.

Premagala se je. Pristopila je bliže k očetu, pogledila mu čelo in lase in z svojim ljubkim glasom, ki je vzbujal isti čut, kakoršnega imamo, če gladimo z roko kako fin baržun, mu je jela potihno šepetati.

Zavedi se, oče; umiri se! Vidiš, saj ne morebiti tako grozno. Nikar si ne slikaj položaja v prečnih barvah. Glej, oče, saj imas mene. Če ti je premoženje izgubljeno — dobro. Saj nimaš nikogar, ki bi potreboval bogastva. Siromašen boš, a v tvojem siromaštvu te bom jaz tešila in tako nežno bom skrbela za te, da ne opaziš nobenega pomanjkanja.

Ah, Ljubica! Ne bojim se siromaštva. Če bi bilo samo to, bi ti jednostavno dejal: hčerka moja, našega bogastva ni več; od jutri zanaprej bova drugače živel. A moje ime, hčerka, moje ime. Zakoni so trdi; v trenotku, ko napovem konkurenč, se mi odpre ječa . . .

Ječa!

Da, da; na to ni mislila. In ona je njegova hči. On, njen dobar oče, jo je vzgojil, on je skrbel za njo, tako ljubo, tako brižno; on jo je ljubil, mnogo je za njo žrtvoval — — in sedaj je v nevarnosti . . . ona ga lahko reši . . . a cena — je ogromna — njena sreča . . . Oh!

Tak boj se da opisati samo onemu, ki ga je sam prebil kdaj.

Napenši vse svoje moči je skušala zbrati svoje misli. A spoznala je, da je v tem trenotku nemogoče. Njena duša je bila preveč razburjena. In sedaj se je je polotila silna utrujenost.

— Oče, pojdi spat, pojdi spat, je prosila; tudi jaz grem počivat. Jutri bova oba bolj mirna. Jutri bova razmišljala.

Španovič je bil oslabljen. Težke skrbi so mu vzele vso moč. Kakor dete se je dal odvesti v svojo spalnico ter se podal na počitek.

Ljuba, da-si trudna do skrajnosti, ni mogla zaspasti. Fantastične, pretilne slike z nedoločnimi risi v negotovih, temnih bojah, samo semtertja z jako zivordečimi, kakor krvavimi ali ognjenimi pegami posute, so se menjale pred njenimi očmi. A ona je bila nekako brezčutna. Bilo ji je, kakor bi neko drugo bitje ležalo na njenem mestu, a ona sama da je nekako izginila, kakor v neki nirvani, a to jo je zopet navdajalo z neko grozno tesnobo . . .

Prebila je strašno noč.

Oglas

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se posiljajo **uredništvu**. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina, reklamacije in oglase sprejema **upraviščvo**. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia štv. 12. **Upraviščvo, odpraviščvo in sprejemanje inseratov** v ulici Molin piccolo štv. 3, II. nadstropje.

pa zgolj iz ljubezni do stvari same. Govornik izjavlja, da se socialisti ne potegujejo za slovenske šole zato, da bi se morda pokazali narodni stranki s tem prijetne. Nasprotno med obema strankama obstoji tudi še sedaj in bode obstalo zanaprej, kakor doslej. Socialisti se pripravljajo na boj za slovenske šole le zato, ker jih potrebujejo.

Tudi menjenje, katero se je izrazilo govorniku privatnim potom, da je ta boj za slovenske šole le taktika proti krščanskim socialistom, je absolutno napačno. Kaj takega bi lahko veljalo kje drugod; v Trstu pa te »specije« socialistov ni, vsled česar bi bila taka taktika brez vsega zmista.

Govornik je zavrnil tudi list »Piccolo«, ki je skunal z sofističnim zavijanjem poseči v šolsko vprašanje; govornik je dejal, da je neumno iskati Slovencev po tržaških srednjih šolah ter se norčevati, da jih ni, dokler ni urejeno slovensko ljudsko šolstvo. Ta sofistika ni toliko neumna, kolikor je infamna. Na srečo pa je »Piccolo«-va slava že začela bledeti in njegov upliv toliko pojmati, da dandanes lahko brez posebne škode prodaja svoje bedastočče.

Gospod Panek je govoril v istem zmislu v italijanskem jeziku.

Prav zanimivo je govoril potem g. Giacometti, tudi italijanski, ter karakteriziral njeni načrt in zistem poučevanja v današnjih šolah.

K drugi točki dnevnega reda se je zopet oglasil g. Etbin Kristan ter podal pred vsem kratke pregled sedanjega občinskega volilnega reda. Omenil je, da so občinske razmere sploh nekak misterij, ker tistega mestnega statuta nihče ne pozna, kdor ga ne gre študirat v mestni arhiv.

Liberalna gospoda so se temu »redu« že tako privadili, da dandanes prav za prav ni več občin-

Drugega jutra je bila vsa potrta. Nikjer ni mogla obsedeti, nikjer obstati, a bila je tako utrujena, da so se ji kolena šibila in se je komaj držala na nogah. Vsaki šum, vsaki šuščaj jo je silno vznemiril. Vsaki hip se ji je zdelo, da nekdo trka na vrata, da vstopajo biriči, ki zapirajo prodajalnico in odvajajo očeta; potem je v duhu videla Malnarja, ki se ji bliža s prosečim pogledom in njen oče jo gleda — gleda — da-lj izgovarja besedo, ki ga reši. Hkrati pa stoji Ivan pred njo, bled in nem, a ona vstrepeče . . .

Ob deseti uri je prišel oče ter ji je povedal, da mu je glavni upnik dal še dva dni časa; točno dva dni. Svoje hčerke se ni upal pogledati. A ona je opazila, da se mu je zasvetila solza v očeh. In ko je odhajal, so se mu kolena šibila in bil je vpognjen, kakor bi nosil težko breme na hrbtni.

Še dva dni!

V tem kratkem času mora priti pomoč, drugače — jača, sramota — — In nihče mu ne more pomagati razven nje. Nihče. V dveh dneh mora biti rešen, drugače sploh ni več rešitve. In v teh osemnajstidesetih urah bi se morale opraviti vse formalnosti. Kako kratek čas . . . In kako dolgo je še njeno življenje, ki ne bo več njen! A druge pomoči ni!

Ubogi Ivan! Kako mu bo hudo! In kako jo bo preklinjal!

Stresla se je.

(Pride se.)

skih volitev. Oni že naprej razdeljujejo med seboj posamične funkcije. O tem barantajo prav tako, kakor kendar kmetje »glibajo« za kakšno kravo. Pod tem zistemom se je tržaško mesto toliko bujno razvilo, da bo človeka kmalu sram povedati, da je Tržačan.

Prvo trgovinsko in prvo pomorsko mesto države nima toliko prometa, kakor v drugih državah kaka pomorska vas. Milijonarjev je pač dovolj v Trstu; ampak le-ti ne le, da ne znajo storiti ničesar za splošnost, še sami ne znajo svojega dejanja pametno rabiti.

Govornik je ožigosal različne nedostatke kanalizacije in vprašanje o vodovodu, ki se vlači v Trstu kakor morska kača že stoletja, ne da bi se ga kdo resno lotil. Opozoril je na pomanjkanje vsake asanacije ter podal v tem oziru nekaj značilnih primerov iz starega mesta, ki res kažejo, da je Trst vse prej nego pa moderno mesto. Naglašal je tudi pomanjkanje vsakega humanitetnega delovanja in absolutno nerazumevanje občinskih poslov sploh.

Da bi pokazali, da vendar nekaj delajo, se zagrizajo današnji mogotci na magistratu v kako spominsko ploščo ali pa v Nabergojev mandat; to jim je za dve leti dovolj izgovora, da ne morejo storiti nič važnega.

Neki liberalec je trdil pred kratkim, da je občinski zbor hotel sam razširiti volilno pravico, da pa je vladni zastopnik dejal, da bi tu načrt ne zadobil sanke. Govorniku se zdi čudno, kako je vsemu, drugače tako radikalnemu občinskemu zboru pred enim samim vladnim komisarjem zlezlo sreča v hlačice, dasi vedo v drugih slučajih prav dobro, kako daleč lahko rekurirajo in se pritožujejo.

Če hočemo, da postane Trst moderno mesto, v katerem se bo kaj delalo tudi za občinstvo (očemer pa kakor »občinstvo« ne smemo upoštevati samo neznatnega števila liberalnih politikantov in kapitalistov), potem mora priti občinska uprava v roke tistih, kateri prav za prav v vsakem mestu največ delajo in s svojim delom pripomagajo največ, da se mesto razvija, to je v roke delavskega ljudstva, za katero se zahteva brezpogojna, splošna, enaka in izravna (direktna) volilna pravica.

Ker je povsem gotovo, da tega zlepa ni mogoče dosegel, se pa po uzoru drugih mest tudi takoj liberalni gospodi zagode neka pesmica, ki jim bo toliko časa šumela v ušesih, dokler ne pridejo do boljšega spoznanja.

Gospod Panek je govoril v istem zmislu v italijanskem jeziku.

Ob 1/2 9. uru se je zborovanje zaključilo.

O poslanstvu Poljakov.

Zadnjič smo omenjali članek v »Slovenskem svetu«: »Večina pa Jugoslovani«, v katerem trdi avtor, da je bila usodna zmota, ko so se Čehi in Jugoslovani združili s plemenitaškimi zastopniki naroda poljskega, in v katerem izraža svoje menjenje, da pravi trenotek za zvezo s Poljaki pride še le tedaj, ko na mesto sedanjih plemenitaških zastopnikov stopijo možje, izišli iz naroda samega. Hkrati je priobčil isti »Slovenski svet« v isti številki kako poučen članek, naslovljen »O poslanstvu Poljakov«. In ker je ta članek v nekako popolnilo onemu prvemu, menimo, da bo prikladno za bolje spoznavanje izvestnih življev v poljskem »Kolu«, ki so naravnost prava kalamita za avstrijsko slovanstvo, ako podamo našim čitateljem še ta drugi članek, ki se glasi:

Sedanja desnica državnega zbora ni še dolgo sestavljenja, a že bi jo radi razbili. Nekaterim hujšačem med Poljaki ne dă obstanek desnice počaja; žal jim je, da je poljski klub v tej večini, in hrepene zopet po sestavi zbornice poslancev, kajtkašna je bila do leta 1879, do nastopa Taaffejeve vlade. Ti rogovileži so bili z srečem in glavo ne-premično v nemški levici in ne morejo dočakati trenutka, v katerem bi se povrnilo poljsko »Kolo« v naročje stare prijateljice, nemške židovsko-liberalne levice. V takem smislu priobčujejo razni »poljski državniki« članke in brošure ter potrjujejo drug drugemu svoje koprnenje. Jedna taka brošura, tiskana v Nemčiji, je izšla sredi meseca junija pod naslovom: Poljaki in misija poljskega kluba v državnem zboru. Iz notranjosti, iz strupene dikeje je možno soditi, da jo je spisal ali jeden najzagri-

zeniših, neslovenski mislečih Poljakov, ali pa podkupljen Žid. V resnici knjižico pripisujejo posebnemu židovskemu žurnalistu, in židovski organi sami ovačajo, da je tudi kak poljski prijatelj židovske liberalne stranke pomagal sestaviti brošuro, ki je napolnjena s strupom najhujšega ovdruštva in sovraštva proti Slovenom, sosebno pa Čehom in Rusom.

Bez vsakaterega dokazovanja trdi, da Čehi hočajo doseči gospodstvo nad zapadno polovino našega cesarstva, da jih je treba ugnati v dostojne meje. Zato pa je velika nesreča, da so Poljaki v sedanji večini; oni naj torej izstopijo iz nje, se lepo pridružijo nemški liberalni levici in tako sestavijo novo, to se pravi staro večino, kajtkašna je bila pred Taaffejem. Ta večina naj bude avstrijska; kajti narodne stranke so neki v nesrečo državi. Nova večina naj bi dosegla sporazumljene s stališčem avstrijskega. Ako se ne zgodi, nastane tudi med Poljaki radikalna stranka, ki uniči sedanje poljsko »Kolo« in postavi v program povrat nekdanje Poljske. Sedanja večina je zajedno kriva, da zatirajo Poljake na Prusku.

Kdo bi se ne smejal taki neumnosti, ako bi ne bilo v ovajanji največ zlobnosti? Ali ni Bismarck davno, predno je živel sedanja večina našega državnega zборa, začel prosledovati Poljake, določivši 100 milijonov marek v pokupovanje poljskih zemljišč? Kako zvezo more imeti sedanja večina z iztrebljanjem Poljakov na Prusku?

Zakaj so stranke narodne v sedanji večini? Ravnogato, ker zastopajo potrebe narodne; ako bi se bilo že ugodilo tem potrebam, ne bilo bi se treba strankam sedanje večine boriti za pravosvojih narodov. Jedinji Poljaki poleg nemške katol. stranke so narodno nasičeni; in vendar je nemška kat. stranka preverjena, da je treba uresničiti narodno jednakopravnost. Poljaki imajo v sedanji večini druge, nego pa strogo narodne interese. Oni hočajo še dalje razširiti dež. avtonomijo; za narodnost jim ni treba skrbeti, ker uživajo, kakor trdi sama brošura, polno svobodo narodnega razvijanja. Poljaki se v resnici tudi ne borijo v smislu narodnih strank, temveč v smislu gmočnih interesov in morda tudi v smislu protislovenskih stražarjev, da bi šibki slovenski narodi ne dosegli, kar Poljaki že davno imajo v polni meri. Vsaj gledé Malorusov velja njih pozornost, in kar se dostaje Čehov, se drže neutralno in s tem indiferentizmom otežujejo boj Čehov z Nemeji. V resnici, ko bi se Poljaki solidarno borili za prava drugih Slovanov, bil bi boj olajšan ali pa že dovršen. Poljake ni treba še le opominjati, naj ne bodo narodna stranka, omi niso bili in niso stranka, ki bi vzajemno branila potrebo izvršenja narodne jednakopravnosti. Ravna ta neutralnost poljskega »Kola« je kriva, da morajo druge slovenske stranke ostati toliko bolj narodne.

Poljaki in liberalni Nemeji so do 1. 1879 imeli čas in prilike izvršiti narodno jednakopravnost ter s tem v parlamentarnih strankah odstraniti značaj narodnosti in s tem ustvariti v njih značaj parlamentarnih strank drugih narodov.

Slovenske stranke ne potrebujejo od neslovenskega »poljskega državnika« ali kakega židovskega pomagača pouka o potrebi značaja avstrijskih strank; one so avstrijske a priori in še posebe ravno radi tega, da hočajo postaviti avstrijsko cesarstvo na trdno podstavo s tem, da bi dobil in imel vsaki narod, kar mu treba za obstanek in razvoj. Razlika je sedaj le v tem, da morajo sedaj mnogo časa in moči porabiti v bojih za narodno jednakopravnost, v tem ko bi po njeni izvršbi posvetili svoje sile zgolj stvarem, za katere se družače bori raznobarvni konservativem in liberalizem.

Brošura, ki zahteva najprej avstrijske stranke in potem sporazumljene, postavlja stvari na glavo. In poleg tega izbira najslabše sredstvo, ki je more podajati skušnja. Nemško levico priporoča brošura. Ali je ta zavrnula binkoštmi, bistveno Sehönererjevemu jednaki program?

Ko bi se postavili tudi Slovani na glavo, bi sledili obrekujočim šušmarjem, kakoršni se kažejo v tej brošuri. Dobro, da so Slovani vendar toliko modri, da jim brošura protislovenska še ne imponeje. Škodovati jim nategne, a na limanice jih ne vlovi.

Politični pregled.

TRST 25. julija 1899.

Proti davku na sladkor. Včeraj je socialistično-demokratično stranko na Dunaju priredila shod v protest proti novemu davku na sladko, in proti § 14. Govorili so doktorja Adler in Verkauf ter Poljak Daszinsky. Verkauf je napadal vladu najsrdeje, tako, da mu je vladni komisar neprestano posegal vmes. Ko pa je očital vladu, da postopa samooblastno, je komisar razpustil shod. Ali udeležniki niso hoteli zapustiti dvorane, dokler jih niso redarji prisili v to. Na ulicah pa so manifestanti kričali: Doli z vladu! Doli z Luegerjem! (Hoho, kako je to?) Saj je Lueger v prvih vrstah med manifestanti zoper novi davek in § 14! To smo hoteli konstatovati, kako se na vsem tem kriku poleg skrbi za »subogega davkoplačevalca« in za ustavo lepo paralelno vije skrb za — lastno stranko. Ured! Tudi tu so redarji posegali vmes in so zaprli mnogo oseb.

Konferencija miru v Haagu se zaključi v četrtek ali najdalje v soboto. Glede vprašanja razoroženja je vspeh konference jednak ničeli. Jeden, kar so dosegli, je, da se, ko je navstal kak spor, more povprašati mirovno sodišče. Nadalje so določila za ranjence nekolikorazširili, zabranjeno je metanje eksplozivnega streljiva iz balonov in porabljajanje bomb, ki razvijajo dušik.

Atentat na razkralja Milana. Pred kratkim smo v našem listu omenjali neke brošurice, ki je izšla v Berolini, v kateri predstavlja neznani pisec strmečemu svetu Milana kakor odrešenika Srbije, ki je posvetil vse svoje moči vzvrašeni nalogi, da reši to deželo iz rok korupe, ki je baje zastrupila vso upravo in vse javno in zasebno življenje. A nehvaležni narod da noče priznati vrlin svojega dobrotnika; načuvan od zunaj (od kod?) da se pripravlja na silo, s katero hoče odpraviti dinastijo Obrenovićev.

Sedaj, ko dan za dnevom ne slišimo drugega, nego o preganjanju radikalcev vsled atentata, smo se spomnili zopet te brošure, katere ni težko spraviti v zvezo z nevarno komedijo, ki jo igra »Nasr Edin Milan Chan« (kakor ga imenuje praska »Politik«) v nesrečni srbski prestolnici. Milan je sicer slab politik, a dober igralec. O tem ne mislimo na njegovo ljubezen do kart, s katerimi je v eni noči zahazardiral po več milijonov, katere svote je, kar omenjamom mimogred, še dandanes dolžen, n. pr. bivšemu nemškemu poslaniku grofu B., ki je sedaj na portugalskem dvoru; ampak mi mislimo na Milanovo veliko nadarjenost kakor glumač.

Evo, zakaj. Spomnili smo se slavnega Shakespearja, ki nam je v svoji žaloigri »Romeo in Julija« predstavil skrivnostnega meniha, kateri je pripravil Juliji tisto čudotvorno in osodepolno uspanjujoče sredstvo. Da bi stvar ne bila preveč neverjetna in nepričakovana, vidimo že v začetku igre meniha, kako nabira razne zdravilne rastline. Tako smo že nekako pripravljeni, da ta mož potem razpolaga z čudotvornimi medicinami.

Tudi Milan nas je z omenjeno brošuro pripravil na reči, ki so se imele zgoditi v bližnji bodočnosti. Navedena brošura, panegirik Milenu-spasitelju, je nekak prolog žalostni komediji z »atentatom«. Kneževičev napad je prvo dejanje, potem pride drugo in morda še tretje dejanje s — katastrofo.

Druge dejanje se vrši sedaj v sodni dvorani v Belegradu. Milan je razglasil obsedno stanje, ki se drugod v civilizovanem svetu razglaša samo v najnujnejših potrebah, kadar ostala sredstva ne pomagajo, da bi ugasili požar občega upora ali neredov v velikem štalu. Vsega tega sicev v Srbiji ni bilo, ampak, če je sploh kaj na atentatu, hotel se je posamičnik maščevati na posamičniku, ki je slučajno »generalissimus« srbske vojske. O veleizdaji ne more biti govor, saj — na papirju vsaj — vladu v Srbiji kralj Aleksander.

Toda pustimo na stran vprašanje, je-li bila srbska vladu opravičena, da razglasiti obsedno stanje. Mi za-se nismo prepričani o tej pravici. V Srbiji, ki po najnovejših dogodkih pač ne spada več v Evropo, je vse mogoče.

Kar pa se nam ne zdi mogoče in kar se nikakor ne strinja s temeljnimi kazensko-pravnimi nazori, ki veljajo drugod po svetu, je dejstvo, da ima »preko sodišče« soditi o dejanjih, ki so se

zgodila pred -- razglašenjem obsednega stanja! To je nezaslužno! Kaj takega se še, kolikor je znano nam, ni zgodilo nikjer v novem veku, koder biva človeški rod!

Ali bi radikale, če so res storili kaj, kar ni v redu, storili to, če bi vedeli, da bo o njihovih dejanjih sodilo preko sodišče, proti kateremu ni priziva, katero izvršuje nemudoma svoje drakonske kazni, ki so večinoma — smrt??

Za kakšno malenkost, ker si se morda kedaj izrazil, da ti ne ugaja Milanovo zasebno ali javno življenje, katero se pač ne more imenovati uzorno — pa izgubiš glavo!

V očigled takim razmeram je povsem umestno, da so tuje vlasti, prepohlevno sicer, kakor se nam dozdeva, povzdignile svoj glas proti zistematičnemu ugonobljanju radikalne stranke in veseli nas, da je mogočni ear Nikolaj odlikoval uzornega rodujuba Savo Grujića z visokim redom ter mu, kakor pravijo najnovječe vesti, o slovesu rekel s povzgnjenim glasom: *Niti las se vam ne sme skriviti — jaz vam jamčim za to!*

Milan je sicer dober igralec, ali upajmo, da s to najnovješo komedijo doživi gorostasen fijasko, če ne kaj hujšega.

O da, to pot utegne imeti vsa ta drzna igra z narodom srbskim in z mitem Evrope zaključek, kakor njegova Milan in njegovi pač niso pričakovali. Danes treba namreč računati že z možnostjo, da se diplomatski odnosi mej Srbijo in Rusijo popolnoma pretržejo, dokler bo Milan v Belegradu. Po zgodovinskih in verskih tradicijah, ki spajajo narod srbski na Rusijo, pač ne treba praviti, kaj bi pomenjalo to za dinastijo Obrenovićev. »Graždanin« piše namreč v tem pogledu: Tradicijam ruske politike bi odgovarjalo, da bi, v znamenje zaničevanja do vsega, kar se dogaja v Srbiji, prepustila srbsko kraljestvo njega usodi. Ne da bi poniževali svoje dostojanstvo, je zastopnikom Rusije v Srbiji nemogoče, da bi bili priče tiranstva Milana in da bi še pozdravljali istega. Aktivno nastopati in izsiliti odpravo Milana, to ne bi ugajalo Rusiji. Najbolje je torej, da nimamo v Srbiji nobenega zastopnika; to bi najbolj odgovarjalo tradicijam ruske politike.

Oblastniki v Belegradu se torej ne bodo mogli tožiti, da ni bilo žadostno svaril. In jasnih; zlasti migljaji iz Rusije so dovolj jasni, tako, da so se v Belegradu že jeli praskati za ušesi in — pogajati z zaprtimi radikale. Minister Petrović je bil baje došel v zapore, kjer je obiskal zaprta voditelja radikalcev, Pašića in Tačanovića. Predlagal jima je, da ju takoj izpuste na svobodo, čim se obvezeta, da razpustita radikalno stranko in zapusti Srbijo za vedno. Rečena voditelja pa da sta odklonila ta predlog.

Gospod minister Petrović je s tem svojim predlogom potrdil nekaj, o čemer je bil itak že uverjen ves svet. Milan se boji radikalne stranke in zato jo je hotel uničiti.

Domače vesti.

Imenovanje. C. k. više deželno sodišče v Trstu je imenovalo pisarniškega vežbenika, gospoda Artura Čotarja, kancelistom v Podgradu. Čestitamo.

Proti »Kranjeem». Čujemo, da je med goščimi Slovenci nekaj takih ljudij, ki slučajno nimajo prav nobenega drugega primernejšega posla, nego da se razgrevajo proti — »Kranjeem», češ: prihajajo sem in hočejo gospodariti tu! Pa tudi v tržaški okolici je čuti včasih takega zbadanja proti onim tu sem priseljenim rojakom, ki se udeležujejo tu javnega življenja in — delajo.

Proti temu moramo nastopiti kar najdoločneje. Takovo krivo umevanje lokalno samoljubje je krično, pogubno in nerodoljubno.

Krično zato, ker zadevuje ljudij, ki delajo, ne da bi niti mislili na to, da bi uveljavljali kako »kranjstvo», ampak so se že aklimatizovali tu in delajo iz prave ljubezni do trpežnih sorokov v pokrajini.

Nerodoljubno pa je tako početje, ker naše menenje je, da Slovenec ne sme biti nikjer tuje na slovenski zemlji, ampak mora biti povsodi doma, kjer zveni naš jezik. Nesrečni zgodovinski dogodki so itak že tako skrčili naše ozemlje, da moreš biti tu ali tam in ti ne treba nego nekoliko ur

potovanja, pa si v svojem rojstnem kraju. Mesto da bi ob vsaki priliki utrjali čut ukupnosti, pa širimo nezaupanje in odtujujemo rojaka od rojaka. Majhni smo in še to malo narodne lasti, ki smo si jo ohranili, bi nekateri hoteli deliti na predalčke in vsaki predalček hermetično zapirati proti drugim predalom. Ne, to ni rodoljubno.

In kako pogubno je to! Kdor ni slep, mora videti, kako je zlasti na Primorskem potreben pritok dobrih narodnih delaveev iz drugih slovenskih krajev. A to ni nikaku nečast za primorske Slovane. Razmere so take. Dosedaj smo morali živeti ob duščnem stradanju. Šol nam ne dajo. Odrekajo nam vsako sredstvo za izobraževanje. Od kje naj bi vzeli zadostno domačega razumništva za voditeljstvo v teh hudihi bojih?! In tudi če bi razmere ne bile tako žalostne, vendar bi bilo naravno, da bi mi popolnjevale svoje vrste z bojevnikim drugek slovenskih krajev. Narod je vsikdar krepkej v središču, kjer živi zdržema in se upravlja sam in skrbi za svoje kulturne potrebe. Naravno torej, da tam producira več razumništva, nego ob periferiji. Načelo racionalnega in umnega razvrščevanja narodnih moči — in tega treba absolutno — hoče že tako, da središče oddaja periferiji nekov odstotek svojega razumništva. Mi obžalujemo celo, da ta procent ni veči.

Ako bi hoteli tajiti ono delo, ki so ga na Primorskem Neprimore izvršili za Primore, bi bilo toliko, kakor da bi hoteli tajiti, da ni solnce na nebu. Socjalno, narodno in političko, življenje ter gospodarska organizacija v Trstu bi se ne bili razvili tako, kakor so se, da niso sodelovali oni rojaki, ki so se priselili semkaj, sedaj ali že pred dolgim časom.

In kaj še le v Istri?! Gospoda, roko na sree: med prvimi buditelji naroda so bili ravno — Kranjeci! Leti so se udomačili tako, da jih je iskrena srčna vez popolnoma spajala z ljudstvom. Od kje naj bi bili v prejšnjih časih narodu v Istri ustali oznanjevale bolje bodočnosti, ko je krut sovražnik z železno roko tišal domačina ob tla?!

Pa glejte Italijane, zlasti v Trstu, koliko najboljih bojevnikov dobivajo od zunaj?! Ali ste pa že čitali kedaj, da bi bil kdo vzbujal nezaupanje do njih, da bi delal razliko med avtohtonim prebivalcem in rojakom iz drugih krajev? Le nekateri Slovenci so taki, da zahtevajo od vsakogar spričevalo domačega rojstva.

Ne tako, ne tako! Marveč dobro došel nam bodi sleherni rojak, ako hoče — pošteno delati!

Učiteljica g.čna Lovra Scholz, po hubodiji in strasti zatožena, da bi bila izpodbjala napadalec »Legine« hiše v Devinu s ploskanjem o priliki rabuke minulega setembra ter odobravala kaznjivo dejanje, bila je 18. novembra nekriva spoznana z razsodbo e. kr. deželnega sodišča v Trstu, kakor že znano. A ker je bila obdolžena hubodelstva, odstavila jo je šolska oblast od službe ter postavila jo v disciplinarno preiskavo. Ta je trajala celih 9 mesecev. Izid dolge preiskave je za učiteljico ugoden, ker šolske oblasti so priznale, da se ni v ničem pregrešila. To je vse prav, in nas veseli, da je prišla pravica na dan; a kdo poravnava duševno trpljenje gospodičine v dolgih devetih mesecih, kdo povrne njenim učencem zgubo jednega šolskega leta?

Vesele »šagre« — žalosten konec. Včeraj popoludne se je na Prosek nadaljevala »šagra« od nedelje. Okoli 10. ure je prišlo nekaj mladičev, ki so hoteli plesati. Fran Rupec, ki je bil med drugimi priredil ples ter imel skrbeti za red, jim tega — ne vemo, zakaj — ni dovolil. Nato je skočil eden izmed došlecev, 25-letni Ivan Ukmur, z nožem v roki proti Franu ter mu istega zagnal v trebuh. Ranjena so spravili v tuk. bolnišnico, kjer so ga operirali. Isti je v smrtni nevarnosti.

Z druge strani so nam drugače poročali o dogodku. Namreč, da so prireditelji plesa silili Rupeljna, naj pleše. A ker ni hotel, da ga je Ukmur zabol.

Po dovršenem zločinu je napadalec zbežal na plano.

Ta žalosten dopodek priča zopet, kako blago dejno je, ako so veselice pod narodnim nadzorstvom, in kako potrebno je, da dajemo ljudstvu poštenega veselja. To je bil navaden fantovski ples in rabil se je nož. A glejte: koliko narodnih veselic smo

že slavili v mestu in po okolici, ki so zbirale na tisoče ljudij, a nikdar do sedaj se ni dogodil kakov resen nered, da molčimo o takih žalostnih dogodkih kakor je ta dogodivši se na Prosek! In ravno na Prosek je bilo že neštevilo lepih slavnosti, a vsikdar je vladal najuzornejši red in pošteno veselje.

Nesreča na torpedovki. Na torpedovki »Adler« — ki je vozila po kanalu pri Kurčoli v Dalmaciji — je zadnjo soboto počil kotel, katerega je vrglo s krova. O tem je zgubilo življenje pet oseb, in sicer častnik Moric pl. Grabmayer, podčastniki Josip Deotto, Anton Siegl, Nikolaj Ulipč in kurjač Miljak. Krmar Kocjan in mornar I. vrste Muscardin sta težko ranjena. — Dne 24. t. m. je bil v Spljetu svetni pogreb ponesrečenev. Prisotni so bili contre-admiral pl. Beecher, vice-admiral pl. Minutillo, častniki eskadre in garnizije, zastopniki civilnih oblasti in ves stolni kapitelj. Mornarska in mestna godba sta svirala žalostinke. Na javnih poslopijih so bile zastave v znak žalovanja spuščene do pol droga. — Poškodovani parnik so spravili v Pulj.

Finančno ministervje je že dalo dovoljenje zavarovalnicu goveje živine v Bazovici, da predi dne 6. avg. javno tombolo.

Mesto poštnega odpravnika na c. kr. poštem uradu pri Sv. Matiji, okr. glavarstvo Volosko, je razpisano proti pogodbi in kaveiji 200 gold.; letna plača 150 gl., uradni pavšal 40 gl.

Prošnje v teku dveh tednov na poštno in brzjavno vodstvo v Trstu.

Dražbe premičnin. V sredo, due 26. julija ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledče dražbe premičnin: v ulici Sanità št. 8, dragocenosti; v ulici Nuova št. 6, hišna oprava; v Rojanu (vojašnica), hišna oprava in bikelj; v ulici Giulia št. 27, hišna oprava; v ulici Nuova št. 30, tipografski stroj.

Okrajna bolniška blagajna. Tekom zadnjega tedna se je prijavilo 420 slučajev bolezni, zdravimi se je proglašilo 433 oseb, 813 jih je ostalo v zdravljenju. Med njimi je 131 takih, ki so ponesrečile na delu. V 123 slučajih so se bolniki pregrešili proti odredbam zdravnikov. Podpor se je izplačalo minolega tedna 9119.40 kron.

Povožen. 37letni Anton Filipčič iz Tolmina je vozil gnoj na polje. Voz se je zvrnil ter pokopal voznika pod seboj. Neki sosed je videl, kaj se je zgodilo ter prihitel z drugimi ljudmi pomagat. Nesrečnež ima levo nogo strto in več manjših poškodb na raznih krajih. Spravili so ga v tuk. bolnišnico ter sprejeli v IV. Oddelek.

Ponarejen denar. Včeraj so arretirali v ulici Rivo 53letnega ogljarja Ivana R. iz ulice Bergamaseo, ker je hotel razpečati ponarejen denar. Malo prej je ogoljufal neko prodajalko s krivo de-

Velika zaloga solidnega pohištva in tapecarij

od Viljelma Dalla Torre v Trstu
Trg S. Giovanni hiš. štev. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.
Moje pohištvo donese srečo!

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario štev. 2.

(šolsko poslopje). Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurenčnosti.

Predmeti postavijo se na brod ali železnicu, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

setico, o drugem poskusu pri isti osobi pa je bil nesrečen. Spravili so ga v ulico Tigor.

Požar. Sinoč ob 9. in pol urje je nastal v skladišču premoga in drv Josipa Ukmarja v ulici Rigutti št. 9. požar; prevrnila se je bila neka sveljka. Ukmarjevi delaveci so začeli nemudoma gasiti in ko so prišli gasile, je bilo že zopet v redu. Skode ni nobene.

Pod mitem nebom je hotel sinoči prenočiti 18letni mizar Rudolf P. iz Videnskega okraja. Vlegel se je na tlak na trgu Ponterosso ter mirno zaspal. Redarji so ga zbudili ter spremili v ulico Tigor. Danes so ga spravili do italijanske meje.

Različne vesti.

Italijanska nesramnost. Iz Prage poročajo, da je v noči med 23. in 24. t. m. italijanski trgovci z južnim sadjem Josip Peltrani z drugega nadstropja dolni zmerjal pasante z besedama »češka sodržina« in še z raznimi drugimi psovkami. Ko so zahtevali, naj bo miren, je pa potegnil revolver, iz katerega je večkrat ustrelil na zbrane ljudi. Redarji so udrli v hišo, da zaprejo nesramnega Italijana. Revolverja pa niso našli več.

Med tem se je na ulici zbrala velika množica ljudij, ki je hotela Italijana pretepati, ko so ga spremljali na policijo. Ogorčenje je bilo toliko, da so večkrat poskusili iztrgati Italijana iz rok redarjev. Redarji so morali potegniti golo orožje v varstvo aretiranega.

Brzjavna in telefonična poročila

(Zadnje vesti.)

Dunaj 25. Nemško-nacionalni poslanei so priobčili protest proti novim davkom. Tudi socialistični demokratje v Lvovu so priredili shod v isti namen. Shod je vsprejel resolucijo, s katero se zahteva, naj se umaknejo naredbe, s katerimi se nalaga nov davek.

Haag 25. Mirovna konferenca je sklenila predložiti pooblaščencem v podpis, oziroma vladam v odobrenje, konvencije, ki se tičejo: mirno poravnava narodnih prepirov; določil in navad v vojnahn na kopnem; uporabljanje načel konvencije iz Ženove za vojno po morju. Potem tri izjave, s katerimi se prepovedujejo: metanje streljiva z balonov, potem krogelj, ki imajo jedino namen razširjati dušik in raba krogelj, ki eksplodirajo v človeškem telesu.

Zaključni zapisnik obsega teh-le 5 želj:

Omejevanje vojaških bremen; pravice in dolžnosti neutralnih naj se urede na prihodnji konferenci; proučuje naj se vprašanje o vrsti in kalibru pušek in mornarskega streljiva v vmogočenje even-tualnega jednotnega rešenja; sklice naj se posebna konferenca za revizijo konvencije iz Ženove; uvedi naj se postopanje s privatno lastjo v vojni na morju in obstreljevanje pristanišč itd.

London 25. Reuterjeva pisarna je dooila iz Londona: Govorice o sklepu zveze med Kitajem in Japonsko so prenagljene, vendar pa se v resnicu vrše pogajanja. Ruski krogi tako pazno zasledujejo ta pogajanja.

Cetinje 25. Knez Nikolaj grški je došpel semkaj. Na meji ga je vsprejel ministerski predsednik Božo Petrović; na Cetinju pa so ga slovesno vsprejeli z vsemi vojaškimi častmi in ovajami.

Kolesa „SLAVIJA“
(bicikli) so največji češke znamke. Izvrsten materijal, najskrbnejše delo, lahek tek, okusna oprava in primerna cena so nedosegljive lastnosti teh koles.

Tovarna biciklov in motorov „SLAVIJA“

Lawrin & Klement
v Mladé Boleslaví.
Največji češki zavod te vrste.

,EDINOST“

večerno in zjutranje izdanje
se prodaja, r. zun v drugih navedenih tobakarnah, tudi
na južnem kolodvoru.

Mala oznanila.

Pod to rubriko primašamo oznanila po najnižji cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 n. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oznanila za vse leta za enkrat na teden stanejo po 10 gld. ter se plačujejo v četrletnih antecipativnih obrokih. Najmanja objava 30 nvc.

Posredovalnica za potovanja.

Alojzij Mozetič Piazza Negoziante 1. daje pojasnila za vsakršna potovanja in sprejema predplačila za obisk svet. razstave v Parizu 1. 1900.

Zaloga krompirja, zelja in fižola.

Vatovec Jak. ulica Molin piccolo št. 9 ima zalogo krompirja, zelja fižola in drugih pridelkov

Razprodava na debelo.

Zaloga olja, mila in kisa.

Vatovec Anton Ulica Torrente št. 26. Prodaja olja, mila in kisa na drobno in debelo. Naročila izvršuje točno.

Krčme.

Jurkovič Mate ulica Carintia št. 25. Toči izvrstno črno in belo istrsko vino ter ima dobro domačo kuhinjo.

Jak. Perhauc Via Acquedotto št. 8. Zaloga vsakovrstnih vin in hoteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Pirih Ivan Via Media št. 3., krčmar, toči črno in bela vina in pivo prve vrste, kuhinja izvrstna, cene zmerne.

Ložič Jurij Androna S. Lorenzo (za magistratom). Zaloga pristnega dalmatinškega vina po najnižjih cenah. Razprodaja od 5 litrov naprej. Na zahtevanje se pošilja na dom in na deželo.

Obuvanja.

Stantič Josip „pri Pepetu Kraševcu“ na Rožariju poleg cerkve Sv. Petra pod ljudsko šolo, ima veliko zalogu obuvanja. Sprejema tudi naročbe.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvanja po naročbi.

Trgovci.

Nazarij Grižon Via Giulia 64 prodaja vsakovrstnih jestvin, kojoničnega blaga in olje

Ant. Furlan Piazza S. Francesco št. 2. Prodajalnica jestvin in kolonijalnega blaga. Postrežba točna, cene brez konkurence.

Abram Fran Via S. Francesco št. 22. Trgovec z dogami in sodarski mojster, izdeluje vsakovrstne sode in posodo. Delo solidno, cene zmerne.

Jak. Perhauc Via Stadion št. 20, pekarna in slavičarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moka. Vsprejema tudi domač kruh v pecivo. Postrežba točna.

R. Kolar na oglu ulice Geppa in delle Poste Nuove, prodaja kolonijalno blago delikatese, likere itd.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni Commercio in Tedesco, ki sti shajalisi Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogo drugih časnikov.

T. Zadnik Via S. Francesco št. 16, mesar, postrežje z vsakovrstnim mesom po zmernih cenah. Na željo pošilja na dom.

I. Tavčar, krojač Via delle Beccarie št. 6, priporoča se slovenskemu občinstvu.

Fran Hitty, Via Barriera vecchia št. 13, prodajalnica vsakovrstnega manufakturnega blaga in drobnarji. Na zahtevanje se pošiljajo vzorec tudi na deželo.

Novak Mihalj, trgovec, ulica Sv. Catarina št. 9, priporoča svojo zalogu kolonijalnega blaga na debelo in na drobno razposilja na deželo proti povzetju.

Zaloga pohištva (měble) Petra Muschika poleg dobroznanje gostil-

ne „Alla nuova Abbondanza“, Trst, Via Torrente št. 16, se toplo priporoča slavnemu občinstvu za mnogobrojen obisk. Cene brez konkurence!

Zanimiv oglas kolesarjem!

ko lo tovarne

Johann Puch iz Gradca.

ustanovitelj industrije za kolesa,

je najbolje kolo sveta

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente št. 10.

Jedini in glavni zastopnik za:

Trst, Primorsko in Dalmacijo.

Zaloga

pravega dalmatinskega vina iz lastnih hramov na debelo in za družine v malih sodčekih, za mesto in deželo, se nahaja v ulici Sanità na oglu ulice Annunziata.

Gregor Petrić.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročtvom.

ulica S. Francesco št. 2, II. n.

(Slovenska Čitalnica).

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruge in se obrestujejo po 4%.

Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posejila dajejo se samo zadružnikom in sicer na uknjižbo po 5½%, na menjico po 6%, na zastave po 5½%.

Uradne ure so: od 9–12 dopoludne in od 3–4 popoludne; ob nedeljah in praznikih od 10–12 dopoludne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11–12 dopoludne in vsaki četrtek od 3–4 popoludne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Spiritus sinapis compositus

ALGOFON.

Jedino sredstvo proti zobolomu, revmatič. glavobolu, migreni itd. Stekljenica z navodilom stane le 20 nvc.

ter se dobiva jedino le v lekarni

PRAXMARER (Ai due Mori) Piazza grande TRST
Paziti na ponarejanja.

FILIJALKA

c. kr. priv. astrijskega kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na

4-dnevni izkaz 2½%

30-dnevni odkaz 2½%

3-mesečni 2½%

6- " " 2½%

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovih avstrijske veljave, stejnijo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po določenih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2%, na vsako svoto. V napoleonih brez obrst.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradee, Sibinj, Inomostu Czovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovičenje kuponov proti od-

bitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolini ali v drugih mestih — provizija po umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, mozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansk v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

M. Kristofić-Makulić

Koper (Capodistria)

ima na prodaj črna in bela istriska vina po 14 do 22 gld. hektoliter in retoski za buteljke po 45 do 80 kr. liter.